

СЕКЦІЯ 1 ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

УДК 801.42+81'38=111
DOI 10.32999/ksu2663-3426/2021-2-1

ЛІРИЧНИЙ НАРАТИВ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ?

Бєлєхова Лариса Іванівна,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова
Херсонський державний університет
lorabelehova@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1743-1865

Цапів Алла Олексіївна,
доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова
Херсонський державний університет
Alyatsapiv@gmail.com
orcid.org/0000-0002-5172-213X

У статті робиться спроба довести існування ліричного нарративу як різновиду жанрів ліричного дискурсу. Методологічною базою дослідження слугують такі основні положення сучасної лінгвістики: когнітивна теорія словесного образу, в якій образність вважають домінантою поетичного тексту, а кожна поетична форма, тобто і словесний образ, і поетичний текст, розглядається як тривимірний величина, що має переконувальну, концептуальну і вербальну іпостасі; наукові здобутки етнології, пов'язані з проблемою естетичного та емоційного впливу на читача. Теорія концептуальної метафори і концептуальної інтеграції використана як методика виявлення прихованих смислів у поетичному тексті. Теорія текстових світів слугує ідентифікації будівельних елементів текстових світів у досліджуваних поетичних текстах із метою з'ясування впливу текстового оздоблення на емоційний стан читача, ступінь його занурення в події, про які йдеться в тексті. Класифікація можливих світів М.-Л. Райан уможливіє визначення типу текстового світу в аналізованому тексті, а теорія схем знання Елен Семіно сприяє визначенню характеру взаємодії різних схем знання, вербалізованих у тексті, що своєю чергою дає змогу оцінити стан справ, які відбуваються в текстовому світі, і те, як вони впливають на розгортання подій загалом.

Головна мета статті – виявлення базових ознак ліричного нарративу – досягнута завдяки опрацюванню поетико-нараторологічного аналізування різних текстів, дібраних із повної збірки поетичних текстів Карла Сендберга.

Запропонована методика поетико-нараторологічного аналізування включає освоєння образного простору вірша та навігацію текстового світу, що містить світ події, яка розгортається у вірші завдяки наявності елементів нарративізації: наратора, персонажів, емоційний стан яких змінюється під впливом різних станів справ, вербалізованих у нарративних епізодах, та змін у часопросторі, хронотопі, який зумовлює перебіг подій.

Ключові слова: наратив, наратор, нарративізація, концептуальна метафора, концептуальна інтеграція, текстовий світ, схеми знання.

LYRICAL NARRATIVE: MYTH OR REALITY?

Bieliekhova Larysa Ivanivna,
Doctor of Philological Science, Professor,
Professor at the Department of English Philology and World Literature
named after Professor Oleg Mishukov
Kherson State University
lorabelehova@gmail.com
orcid.org/0000-0002-1743-1865

Tsapiv Alla Oleksiivna,

Doctor of Philological Science, Associate Professor,
Professor at the Department of English Philology and World Literature
named after Professor Oleg Mishukov
Kherson State University
alystsapiv@gmail.com
orcid.org/0000-0002-5172-213X

This article suggests a kind of debate around the views on the notion of narrative and its main properties in various genres of a poetic text and discourse. It aims to prove the existence of lyrical narrative as a separate kind of genre in the poetic discourse.

The methodology of analysis has underpinnings in: the cognitive theory of verbal image in the imagery space of a poetic text, which recognizes imagery as a dominant constituent of a poetic text and treats any poetic form as threefold cognitive construal which has pre-conceptual, conceptual and verbal planes; scientific findings of emotionology related to exploring emotional and aesthetic responses; the conceptual metaphor theory and the theory of conceptual integration or blending that provides the apparatus for revealing the hidden senses of a poetic text. A text world theory is explored for identification of text building elements of a poetic text world and showing how the specifics of the text world furnishing lead to reader's emotional involvement in poetic discourse. M.-L. Ryan's taxonomy of possible worlds is used for consideration of the types of the text worlds as mental representation of real or hypothetical states of affairs. E. Semino's knowledge schemata theory is applied to verify how the interaction of different schemas give insights into the states of affairs of the text world.

The main objective of this article – revealing basic features of lyrical narrative – is realized thanks to poetic-narratological analysis of various poetic texts of C. Sandburg's Complete Poems.

The elaborated methodology of poetic-narratological analysis consists of imagery space exploration and text world navigation regarded as the main cognitive strategies of poetic text interpretation. The first one envisages operations of conceptual analysis of verbal poetic images and their functions in the image space of poetic texts. The second besides various cognitive operations and procedures of restructuring text worlds (via the analysis of schemata as structures of knowledge verbalized in the poetic text) is intended on identification of a story world and its obligatory elements which testify the process of narrativization

Key words: narrative, conceptual metaphor, conceptual integration, text world, knowledge schemata.

1. Вступ

Сучасна філологія характеризується сплеском наратологічних студій як у літературознавстві, так і в лінгвістиці, в якій за останні десятиріччя активізувалися різноаспектні дослідження наративу в різножанрових текстах.

Актуальність статті визначається її відповідністю загальним спрямуванням сучасних філологічних студій на пошук новітніх методів дослідження різних видів дискурсу, поетичного зокрема, та зумовлена потребою наратологічної розвідки конструювання ліричних творів.

Методологічною базою дослідження слугують положення сучасної когнітивної лінгвістики й когнітивної поетики стосовно тривимірної структури словесного образу (Белехова, 2002; Марина, 2004, 2016; Колесова, 2012, Макарова, 2019), наукові здобутки емотіології, пов'язані з проблемою естетичного та емоційного впливу на читача (Воробйова, 2008; Шаховский, 2010), теорія концептуальної метафори (Lakoff and Johnson, 1980, 1999; Lakoff, 1993) та концептуальної інтеграції (Turner, Fauconnier, 1998), спрямовані на вилучення прихованих смислів поетичного тексту. Крім того, у статті використо-

вується теорія текстових світів (Bell, 2019, Semino, 2009; Werth, 1999), яка слугує ідентифікації будівельних елементів текстових світів у досліджуваних поетичних текстах та з'ясуванню впливу текстового оздоблення на емоційний стан читача, ступінь його занурення в події, про які йдеться в тексті; класифікація можливих світів М.-Л. Райан (Ryan, 1991) дає змогу визначити тип текстового світу в аналізованому тексті, а теорія схем знання Елен Семіно (Semino, 1995, 1997) сприяє з'ясуванню характеру взаємодії різних схем знання, вербалізованих у тексті, що своєю чергою дає змогу оцінити стан справ, які відбуваються в текстовому світі, і як вони впливають на розгортання подій загалом.

У статті *вперше* робиться спроба довести існування в поетичному дискурсі ліричного наративу як жанрового різновиду поетичних текстів.

Огляд наукового доробку, присвяченого вивченню спільних і відмінних рис (ознак) поетичного і прозового мовлення (Chatman, 1980), засвідчив, що питання про зв'язок поезії та наративу ставилося ще з часів в античності. Так, в «Поетиці» Аристотеля вказується, що в епічних поемах Гомера, окрім опису подій, зустрічається розповідь про них

(нарратив у сучасній термінології) (Аристотель, 1997: 1071). І хоча Аристотель більшу увагу приділяв трагедії як жанру драми, в його «Поетиці» розроблена теорія поетичного мовлення, в якій підкреслено, що головними ознаками поезії є ритм, гармонія і метр (Аристотель, 1997: 1072). Визначальною ознакою поетичного тексту визнається метр. Образність (метафори, епітети, порівняння й синтаксичні прийоми) притаманні як поезії, так і прозі (Аристотель, 1997: 1068).

Подальші дослідження специфіки вішованого і прозового мовлення в різні епохи художньої творчості дозволили окреслити цілий спектр творів, що містять поетичний нарратив: від давньої епіки (епічних поем Гомера), середньовічних фольклорних балад, романтичних поем, сонетів до романів у віршах, як-от Євгеній Онегін О.С. Пушкіна (Татару, 2011: 199). Ліричні вірші не увійшли до цього списку. Проте зазначалось, що деякі ліричні вірші містять елементи нарративності (там само).

З метою з'ясування характерних рис нарративу ми проаналізували науковий доробок вітчизняних і зарубіжних наратологів. Осмислення й переосмислення наявних у сучасній наратології визначень нарративу (див., наприклад: Fludernik, 2002; Emmott, 1997; Herman, 1999; Toolan, 2016; Шмидт, 2009) уможливають висновок про основні конституенти нарративної структури тексту. Перш за все нарративний текст характеризується 1) наявністю **наратора** (overt or covert, явного чи імпліцитного), оповідаючої інстанції, тобто того, хто розповідає про 2) історію, **подію** чи ланцюжок подій, які відбуваються в текстовому світі, і зумовлюють 3) **зміну** їх причино-наслідкових зв'язків чи ментального стану 4) **актантів** (персонажів), які локалізовані в 5) текстовому **просторі й часі**. Подієвість, зміни у станах справ (states of affairs) чи ментальному стані персонажа – це стрижневі компоненти нарративного дискурсу. 6) Невід'ємною частиною нарративу є **фокалізатор** чи перспектива, погляд, крізь призму чого **наратор**, читач чи інтерпретатор сприймає світ історії (story world) у нарративному дискурсі (тексті). Особливістю функціонування нарративного тексту є **нарація** як спосіб повістування (mode of narration). Наратив і нарація постають умовою репрезентації оповідної історії чи світу розповіді (Fludernik, 2001).

Щодо категорії ліричності, до її основних рис зараховують особливу, відмінну від

прози ритміко-синтаксичну організацію тексту (Шевельова-Гаркуша, 2013), високу шкалу образності й емотивності (Акішина, 2014: 23), зображення дійсності шляхом передачі почуття, настроїв, переживань, емоцій ліричного героя чи автора (Галич, 2001: 264), здатність викликати в читача емпатію, тобто співчуття (Таценко, 2016).

Проаналізуємо поетичний текст із метою виявлення в ньому ознак ліричності та нарративності.

Desolate and lone

All night long on the lake

where fog trails and mist creeps

The whistle of a boat,

Calls and cries unendingly

Like some lost child

In tears and trouble

Hunting the harbor's breast

And the harbor's eyes (Sandburg CP, c. 5).

У наведеному тексті реалізовані усі ознаки категорії ліричності. Образний простір як домінуюча ознака ліричного твору рясніє яскравими словесними образами, створеними широким спектром стилістичних засобів: епітетів (*desolate, lone*), метафор (*fog trails, mist creeps*), художнього порівняння (*like some lost child*). Останнє разом з ідіотипним (індивідуально-авторським) словесним поетичним образом, побудованим на розгорнутій метафорі (*hunting the harbor's breast and the harbor's eye*), підґрунтям якої слугують імплікативні ознаки архетипу Матір та концептуальні метафори ГАВАНЬ – ЦЕ ПРИТУЛОК ДЛЯ СУДЕН, МАТИ – ЦЕ ЗАХИСТ, МАТИ – ЦЕ ПРИТУЛОК ДЛЯ ДИТИНИ. Художнє порівняння й архетипний словесний образ викликають у читача емпатію, емоційний резонанс за О.П. Воробйовою. Проте в тексті немає подієвості, зміни хоча б ментального стану ліричного героя або описуваного об'єкта.

Для порівняння розглянемо поетичний текст К. Сендберга *Mag*

I wish to God I never saw you, Mag.

I wish you never quit your job and came along with me.

I wish you never bought a license and a white dress

For you to get married in the day we ran off to a minister

And told him we would love each other and take care of each other

Always and always as the sun and the rain lasts anywhere.

Yes, I'm wishing now you lived somewhere away from here

And I was a bum on the bumpers a thousand miles away dead broke.

*I wish the kids had never come
And rent and coal and clothes to pay for
And a grocery man calling for cash,
Every day cash for beans and prunes.
I wish to God I never saw you, Mag.
I wish to God the kids had never come.*

У наведеному тексті ліричний герой (він і є наратором, який виражений у тексті займенником першої особи «I – я») розповідає про історію свого життя. Текстовий світ складається з підсвітів: світу бажання (*I wish*) і підсвітів, які у лаконічній формі репрезентують минулі події: зустріч із майбутньою дружиною, церемонію одруження *a white dress... to get married*, народження дітей та перепиті повсякденного життя ... *rent and coal and clothes to pay for. Everyday cash for beans and prunes*. Час і простір виражені за допомогою часовидових форм дієслів умовного способу дії. Висока емотивність і семантична напруженість (ознаки ліричності) створені через парадокс, реалізований шляхом зіткнення схем знання – стереотипної схеми ДІТИ В СІМ'Ї – ЦЕ ЩАСТЯ, укоріненої у свідомості людської спільноти, та імпліцитної схеми знання ДІТИ В СІМ'Ї – ЦЕ НЕЩАСТЯ, вербалізованої в тексті висловленням *I wish to God the kids had never come*. Слід зауважити, що у фокусі уваги когнітивної наратології знаходиться свідомість персонажів, що конструюється наратором і усвідомлюється читачем (Palmer, 2004: 12). Інтерес когнітивної наратології охоплює будь-який прояв ментальних змін – мовлення, думки, світосприйняття, емоції бажання, весь внутрішній світ (Цапів, 2018: 75). У досліджуваному нами поетичному тексті рядки: *I'm wishing now you lived somewhere away from here / And I was a bum on the bumpers a thousand miles away dead broke*, – заряджені емотивною лексикою.

Отже, ми вважаємо, що аналізований текст являє собою ліричний нарратив, оскільки в ньому наявні ознаки як ліричності (своєрідна ритміко-синтаксична структура: повтор, паралельні конструкції, емотивність, лаконічність), так і наративу (подієвість, зміни причино-наслідкового характеру, перспективізація чи фокалізація, виражена поглядом ліричного героя через неодноразовий повтор підсвіту бажання *I wish to God*, посилений прислівником *ніколи – never* та вживанням часовидової форми Subjunctive II *I wish to God the kids had never come*).

Поетика ліричного нарративу є своєрідною, оскільки створюється не лише лінгвостилістичними засобами, а й нарративними прийомами. У широкому сенсі нарративні прийоми включають композиційно-сміслову аранжування форми і змісту тексту, презентацію персонажів, організацію художнього часу і простору – хронотопу (Цапів, 2020: 4). Конвергенція лінгвостилістичних засобів та нарративних прийомів створює особливий тип нарації як способу творчого конструювання історії в поетичному тексті.

Для переконання (більшої переконливості) проаналізуємо ще один поетичний текст К. Сендберга:

Limited

I am riding on a limited express, one of the crack trains of the nation.

Hurling across the prairie into blue haze and dark air go fifteen all-steel coaches holding a thousand people.

(All the coaches shall be scrap and rust and all the men and women

Laughing in the diners and sleepers shall pass to ashes.)

I ask the man in the smoker where he is going and he answers: "Omaha".

Наведений текст зітканий із різних форм оповіді. У першому й останньому рядку, що наче обрамлює весь текст, наратор, виражений першою особою однини, розповідає про подорож експресом, який – *one of the crack trains of the nation* – вважається найвищим досягненням технічної думки нації (у наведеному рядку особливо через емоційно забарвлений епітет *crack* відчувається інтертекстуальний зв'язок з історією про «Титанік»).

Другий і третій рядки постають авторським описом краєвидів, якими милуються пасажери експресу. Розповідь про катастрофічну подію, навмисно подану у дужках, ведеться від імені неявного, імпліцитного наратора.

Зміна відбувається в ментальному стані читача: спокійний емоційний настрій перетворюється на раптовий неспокій, почуття співпереживання через зіткнення двох світів: світу радісної подорожі зі світом катастрофи, переданої за допомогою емоційно зарядженої лексики (*scrap and rust*) архетипного образу (*pass to ashes*), що активує концепт СМЕРТЬ, та особливої часової форми дієслів (*shall be, shall pass*). Поетика нарративу передана чи створена через стилістичний прийом ошуканого очікування та нарративний прийом опозиційного зіставлення подій, про які йдеться в тексті.

Узагальнений смисл вірша конструюється за допомогою концептуального аналізу семантичного простору всього тексту, що уможливорює реконструкцію текстової концептуальної метафори ЖИТТЯ – ЦЕ ОБМЕЖЕНИЙ ШЛЯХ. Гештальт-концепт ОБМЕЖЕНІСТЬ формується вже в заголовку завдяки полісемії номінативу “limited” – експрес та обмежений.

Останній рядок вірша побудований у вигляді діалогу наратора з пасажиром потягу: виявляється, що він їде не до кінцевого пункту призначення, тобто його подорож обмежена

2. Висновки

Отже, в контексті пропонованої статті, спираючись на розроблену в докторській дисертації А.О. Цапів методику поетико-нараторологічного аналізування художніх текстів для дітей (Цапів, 2020: 142–162), та методику лінгвокогнітивного аналізу образного простору поетичного тексту Л.І. Белехової (див. напр.: 2002: 216–238), ми опрацювали методику поетико-нараторологічного аналізу поетичного тексту, яка включає низку методів аналізування семантики поетичного тексту (архетипний, ритміко-синтаксичний, концептуальний, семантико-когнітивний) та нарративних прийомів (композиційно-сміслового аранжування форми і змісту тексту, презентації персонажів, організації художнього часу і простору).

Поетика ліричного нарративу розкривається через виявлення лінгвокогнітивних властивостей поетичних форм образного простору вірша та нарративних прийомів конструювання історії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акішина М.О. Образність англословного поетичного дискурсу ХХІ століття: лінгвокогнітивний та комунікативно-прагматичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Херсонський державний університет. Херсон, 2014. 22 с.
2. Аристотель. Етика. Політика. Риторика. Поетика. Категорії. Минск : Литература, 1998. 1392 с.
3. Белехова Л.І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії) : монографія. Херсон : Айлант, 2002. 368 с.
4. Воробйова О.П. Поетика хвиль в контексті емоційного резонансу (нарис з когнітивної емотіології). *Мова, культура й освіта в сучасному світі* : зб. наук. праць до 90-річчя д. філол. н., проф. Романовського О.К. [відп. ред. Стишов О.А.]. Київ, 2008. С. 126–135.
5. Галич О.А. Генезис і родові ознаки лірики. *Теорія літератури* : підручник. Київ : «Либідь», 2001. С. 284–286.
6. Колесова А.О. Художній образ Коханої/Коханого в англословних поетичних текстах ХІХ–ХХ століття: лінгвокогнітивний та гендерний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Херсонський державний університет. Херсон, 2012. 20 с.
7. Лотман Ю.М. Анализ поэтического текста. Структура стиха. Ленинград : Просвещение, 1972. 271 с.
8. Макарова О.А. Образ жінки в австралійських художніх текстах ХХ століття: лінгвокогнітивний і культурологічний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Херсонський державний університет. Херсон, 2019. 20 с.
9. Маріна О.С. Контрастивні стилістичні засоби в американській поезії: лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2002. 22 с.
10. Маріна О.С. Парадоксальність у сучасному англословному поетичному дискурсі: когнітивно-семіотичний вимір : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2016. 34 с.
11. Татару Л.В. Нарратив и поэзия. *Когнитивная поэтика: современные подходы к исследованию художественного текста* : межвуз. сб. науч. трудов / Отв. ред. Ж.Н. Маслова. Тамбов : Изд-во ТГУ, 2011. С. 198–205.
12. Таценко Н. В. Емпатія в сучасному англословному дискурсі: когнітивно-синергетичний вимір : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 459 с.
13. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика: Учебное пособие. Москва : Аспект Пресс, 2002. 334 с.
14. Цапів А.О. Поетика нарративу англійськомовних художніх текстів для дітей : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2020. 419 с.
15. Цапів А.О. Текстово-графічні нарративні техніки у когнітивному вимірі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. 2018. № 34(2). С. 201–205.
16. Шаховский В.И. Эмоции в коммуникативной лингвистике. *Горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство*: Сборник в честь Е.С. Кубряковой. Москва, 2009. С. 671–683.
17. Шевельова-Гаркуша Н.В. Ритміко-синтаксична організація віршованого мовлення: лінгвостилістичний та лінгвосинергетичний аспекти (на матеріалі американських поетичних текстів ХХ–ХХІ ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Херсонський державний університет. Херсон, 2013. 21 с.
18. Шмид В. Нарратология. Москва : Языки славянской культуры, 2003. 311 с.
19. Якобсон Р. Работы по поэтике. Москва : Прогресс, 1987. 464 с.
20. Bell A. Possible worlds theory and contemporary narratology. In A. Bell, & M.-L. Ryan (Eds.), *Digital Fictionality: Possible Worlds Theory, Ontology, and Hyperlinks*. Lincoln & London: University of Nebraska Press, 2019. P. 249–272.
21. Bieliakhova L.I. Cognitive Strategies of Poetic Text Interpretation: *Development, Trends of Modern Linguistics in the Epoch of Globalization* : Collective Monograph / L.I. Bieliakhova, I.I. Dmytriv, M.Yu. Fedurko (eds). Lviv-Torun : Liha-Press, 2019. P. 1–17.

22. Chatman S. *Story and discourse: Narrative structure in fiction and film*. Ithaca and London: Cornell University Press, 1980. 288 p.
 23. Emmott C. *Narrative comprehension: a discourse perspective*. New York: Oxford University Press, 1997. 336 p.
 24. Fludernik M. *An introduction to narratology*. London and New York: Routledge. Taylor & Francis Group, 2002. 190 p.
 25. Gavins J. *Text world theory. An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007. 193 p.
 26. Genette, G. *Narrative discourse: an essay in method*. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1980. P. 33–77.
 27. Herman, D. (Ed.). *Narratologies: New perspectives on narrative analysis*. Columbus: Ohio State University Press, 1999. 432 p.
 28. Lakoff G. *The contemporary theory of metaphor: Metaphor and Thought* [ed. by A. Ortony]. Cambridge, 1993. P. 202–251.
 29. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago: the University of Chicago Press, 1980. 191 p.
 30. Lakoff, George and Mark Johnson. *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Literature* (2), 1999. P. 79–108.
 31. Ryan M.-L. *Possible Worlds, Artificial Intelligence and Narrative Theory*. Bloomington: Indiana University Press, 1991. 291 p.
 32. Semino E. *Language and World Creation in Poems and Other Texts*. London, New York: Longman, 1997. 288 p.
 33. Semino, E. (2009). "Text Worlds". In: Geert Brône, Jeroen Vandaele (eds.) *Cognitive Poetics. Goals, Gains and Gaps*. Berlin, New York: De Gruyter, 2009. P. 33–72.
 34. Toolan M. *Making sense of narrative text: Situation, repetition, and picturing in the reading of short stories*. New York: Routledge, 2016. 272 p.
 35. Werth P. *Text Worlds: Representing Conceptual Space in Discourse*. L.; N.Y.: Longman, 199. 370 p.
- REFERENCES:**
1. Akishina M.O. (2014). *Obraznist angломовного poetychnogo diskusu XXI stolittya: linguocognitivnyj ta komunikativno-pragmatychnyj aspect* [The Imagery of the English Poetic Discourse of the XXI century: linguistic-cognitive and communicative-pragmatic aspects]: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.04 / Kherson State University. 22 p.
 2. Aristotel (1998). *Etika. Politika. Ritorica. Poetica. Kategorii* [Ethics. Politics. Rhetoric. Poetics. Categories]. Minsk: Literatura. 1392 p.
 3. Bieliakhova L.I. (2002). *Slovesnuy obraz v istoriko-typologichnij perspektivi: lingvocognitivnyj aspect (na materiale amerikanskoj poezii)* [Verbal poetic image in a historical-typological perspective: linguistic and cultural aspects (a case study of American poetry)]: monograph. Kherson: Ajlant. 368 p.
 4. Vorobiova O.P. (2008). *Poetyka hvyl v konteksti emotsiinogo resonansu (narys z kognitivnoi naratologii)* [Poetics of waves in the context of emotional resonance (a sketch on cognitive emotiology)] / *Mova, kultura I osvita v suchasnomu sviti: zbirnyk nauk. Prats do 90-richya d. filol. n., prof. Romanovskogo O.K.*: Kyiv. P. 126–135.
 5. Galych O.A. (2001). *Genezi I rodovi oznaky liryky* [Genesis and genre features of lyrics]. *Teoriya literatury: pidruchnyk*. Kyiv: Lybid. S. 284–286.
 6. Kolesova A.O. (2012). *Hudozhnii obraz Kohanoi/Kohanogo v angломovnyh poetychnyh tekstah XIX–XX stolittya: lingvocognitivnyi ta gendernyi aspekty* [The Image of the Beloved in the English and American poetry of the XIX–XXth centuries: linguistic, cognitive and gender aspects]: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk 10.02.04 / Kherson State University. 22 p.
 7. Lotman Yu.M (1972). *Analiz petizheskogo teksta* [Analysis of a poetic text]. *Struktura stiha*. Leningrad: Prosveschenie. 271 s.
 8. Makarova A.A. (2019) *Obraz Zhinky v avstraliiskih hudozhnih tekstah XX stolittya: lingvocognitivnyi i kulturologichnyi aspekty* [The Image of a Woman in Australian Literary Texts of the XXth Century: Linguocognitive and Cultural Aspects]: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk 10.02.04 / Kherson State University. 20 p.
 9. Marina O.S. (2002). *Kontrastyvni stylistychni zasoby v amerikanskii poezii: lingvocognitivnyi aspect* [Contrastive Tropes and Figures in American Poetry of Modernism: Linguistic and Cognitive Perspective]: avtoref. dis. ... kand. filol. nauk 10.02.04 / Kyiv National Linguistic University. 22 p.
 10. Marina O.S. (2016). *Paradoksalnist u suchasnomu angломovnomu poetychnomu diskursi: kognitivno-semiotychnyi vymir* [Paradoxicality in Modern English Poetic Discourse: Cognitive and Semiotic Dimension]: avtoref. dis. doktora filol. nauk: 10.02.04 / Kyiv National Linguistic University. 36 s.
 11. Tataru L.V. (2011). *Narrativ I Peoziiya* [Narrative and Poetry]. *Kognitivnaya poetika: sovremennue podhody k issledovaniyu hudozhestvennogo teksta: mezhvuz sb. Nuach. trudov. Tambov: izd-vo TGU. S. 198–205*.
 12. Tatsenko N.V. (2018). *Empatiya v suchasnomu angломovnomu diskursi: kognitivno-synergetychnyi vymir* [Empathy in modern English discourse: cognitive and synergetic aspects]: dys. doktora filol. nauk: 10.02.04 / V.N. Karazin Kharkiv National University. 459 s.
 13. Tomashevskii B.V. (2002). *Teoriya literatury* [Theory of literature]. *Poetika: uchebnoye posobiye*. Moskva: Aspekt Press, 2002. 334 s.
 14. Tsapiv A.O. (2020). *Poetika narrative angliiskomovnyh hudozhnih tekstiv dlya ditei* [Poetics of narrative of Anglophone literary texts for children]: dys. doktora filol. nauk: 10.02.04 / V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv. 419 s.
 15. Tsapiv A.O. (2018). *Tekstovo-grafichni naratyvni tehniki u kognitivnomu vymiri* [Textual-graphical narrative techniques in a cognitive dimension]. *Naukovyi visnyk of Kherson State University. Seriya "Linguistika". 32 (2). S. 201–205*.
 16. Shahivskii V.I. (2009). *Emotsii v kommunikativnoi lingvistike* [Emotions in a communicative linguistics]. *Gorizonty sovremennoi lingvistiki: Traditsii i novatorstvo: sb. v chest E.S. Kubyakovoi. M. S. 671–683*.
 17. Shevelyova-Garkusha N.V. (2013). *Rytmiko-syntaksychna organizatsiya virshovanogo movlennya: lingvostylistychnyi ta lingvosynergetychnyi aspect (na materialy amerikanskih poetychnyh tekstiv XX–XXI st.)* [Rhythmic and Syntactic Organization of Poetic Speech: Linguo-stylistic and Linguo-synergetic Aspects (Case Study of the Texts of American Poetry of XX–XXI c.)]: dys. kand. filol. nauk: 10.02.04 / Kherson State University. 21 s.
 18. Shmid V. (2003). *Narratologiya* [Narratology]. Moskva: Yazyki slavyanskoi kultury. 311 s.

19. Jakobson R. (1987). *Raboty po poetike*. Moskva: Progress. 464 s.
20. Bell A. (2019). Possible worlds theory and contemporary narratology. In A. Bell, & M.-L. Ryan (Eds.), *Digital Fictionality: Possible Worlds Theory, Ontology, and Hyperlinks*. Lincoln & London: University of Nebraska Press. P. 249-272.
21. Bieliakhova L.I. (2019). Cognitive Strategies of Poetic Text Interpretation: *Development, Trends of Modern Linguistics in the Epoch of Globalization* : Collective Monograph / L.I. Bieliakhova, I.I. Dmytriv, M. Yu. Fedurko (eds). Lviv-Torun : Liha-Press. P. 1–17.
22. Chatman S. (1980). *Story and discourse: Narrative structure in fiction and film*. Ithaca and London: Cornell University Press, 1980. 288 p.
23. Emmott C. (1997). *Narrative comprehension: a discourse perspective*. New York: Oxford University Press. 336 p.
24. Fludernik M. (2002). *An introduction to narratology*. London and New York: Routledge. Taylor & Francis Group. 190 p.
25. Gavins J. (2007). *Text world theory. An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 193 p.
26. Genette, G. (1980). *Narrative discourse: an essay in method*. Ithaca, New York: Cornell University Press. P. 33–77.
27. Herman, D. (Ed.). (1999). *Narratologies: New perspectives on narrative analysis*. Columbus: Ohio State University Press. 432 p.
28. Lakoff G. (1993). The contemporary theory of metaphor: *Metaphor and Thought* [ed. by A. Ortony]. Cambridge. P. 202–251.
29. Lakoff G., Johnson M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: the University of Chicago Press. 191 p.
30. Lakoff, George and Mark Johnson (1999). *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Literature* (2). P. 79–108.
31. Ryan M.-L. (1991) *Possible Worlds, Artificial Intelligence and Narrative Theory*. Bloomington: Indiana University Press. 291 p.
32. Semino E. (1997). *Language and World Creation in Poems and Other Texts*. London, New York: Longman, 1997. 288 p.
33. Semino, Elena (2009). "Text Worlds". In: Geert Brône, Jeroen Vandaele (eds.) *Cognitive Poetics. Goals, Gains and Gaps*. Berlin, New York: De Gruyter. P. 33–72.
34. Toolan M. (2016). *Making sense of narrative text: Situation, repetition, and picturing in the reading of short stories*. New York: Routledge. 272 p.
35. Werth P. (1999). *Text Worlds: Representing Conceptual Space in Discourse*. L.; N.Y.: Longman. 370 p.

*Стаття надійшла до редакції 08.10.2021.
The article was received 08 October 2021.*